

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 7. september 2023
(OR. en)

12485/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0318(NLE)

PROCIV 57	ATO 48
ENV 925	CSC 408
JAI 1084	ECOFIN 839
SAN 494	CSCI 149
COSI 140	DATAPROTECT 216
CHIMIE 85	MI 698
ENFOPOL 356	CODEC 1500
RECH 380	COPS 418
CT 133	JAIEX 46
DENLEG 38	COPEN 292
COTER 153	IND 441
RELEX 987	POLMIL 221
ENER 467	IPCR 55
HYBRID 53	DIGIT 160
TRANS 329	DISINFO 62
CYBER 203	CSDP/PSDC 608
TELECOM 251	MARE 18
ESPACE 45	POLMAR 47

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	6. september 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 526 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU SOOVITUS tegevuskava kohta, mille alusel koordineerida liidu tasandi reageerimist märkimisväärse piiriülese tähtsusega elutähtsa taristu häiretele

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 526 final.

Lisatud: COM(2023) 526 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 6.9.2023
COM(2023) 526 final

2023/0318 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU SOOVITUS

**tegevuskava kohta, mille alusel koordineerida liidu tasandi reageerimist
märkimisväärse piiriülese tähtsusega elutähtsa taristu häiretele**

(EMPs kohaldatav tekst)

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Liidu kohus praeguses geopoliitilises kontekstis, mida iseloomustab üha kasvav ebastabiilsus, ennekõike tulenevalt Venemaa agressioonisõjast Ukraina vastu ja julgeolekuprobleemide järjest suuremast keerukusest, aga ka kliimamuutuste tagajärgedest, nagu ebaharilike ilmatingimuste ja veepuuduse sagenemine, on säilitada valvsus ja pidevalt oludega kohaneda. Liidu kodanikud, ettevõtted ja jõustruktuurid kasutavad elutähtsat taristut,¹ et saada seda käitavate üksuste osutatavaid elutähtsaid teenuseid. Need teenused on ühiskonna kesksete funktsioonide tagamise, majandustegevuse, rahvatervise ja julgeoleku, aga ka keskkonna seisukohast hädavajalikud ja nende osutamine siseturul peab kulgema takistamatult. Tulenevalt selliste elutähtsate teenuste olulisusest siseturu jaoks, seega vajadusest suurendada elutähtsa taristu vastupidavust ja üldisemalt tagada elutähtsa teenuse osutajate toimepidevus, peab liit võtma meetmeid nimetatud toimepidevuse suurendamiseks ja elutähtsate teenuste osutamise mis tahes häirete vähendamiseks. Vastasel juhul võivad sellised häired tuua kaasa tõsisemaid tagajärgi liidu kodanike, majanduse ja demokraatliku süsteemi usaldusväärsuse jaoks ning mõjutada negatiivselt siseturu sujuvat toimimist, ennekõike üha suureneva valdkondadevahelise ja piiriülese vastastikuse sõltuvuse kontekstis.

Liit on juba võtnud terve hulga meetmeid, et elutähtsat taristut paremini kaitsta, eriti mis puudutab piiriülest taristut, ja suurendada elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust, et vältida või leevendada nende poolt siseturul osutatavates elutähtsates teenustes esinevate häirete mõju.

Direktiiv 2008/114/EÜ Euroopa elutähtsate infrastruktuuride identifitseerimise ja määramise kohta² (edaspidi „elutähtsate infrastruktuuride direktiiv“) oli esimene õigusakt, millega kehtestati üle-ELiline menetlus Euroopa elutähtsate taristute identifitseerimiseks ja määramiseks ning liidu ühine lähenemisviis, et hinnata vajadust parandada sellise taristu kaitset nii tahtlikust kui ka tahtmatust inimtegevusest tingitud ohtude, kuid samuti loodusõnnetuste eest. Samas keskenduti selles ainult energeetika- ja transpordisektorile ning elutähtsa taristu kaitsele ega nähtud ette ulatuslikumaid meetmeid, et suurendada sellist taristut käitavate üksuste toimepidevust.

Kuna tehingud siseturul on üha rohkem omavahel seotud ja piiriülesed, oli vajalik käsitleda rohkem kui kaht sektorit ja mitte piirduda konkreetse vara kaitsemeetmetega. See on põhjus, miks 2022. aastal võeti vastu elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust käsitlev direktiiv (EL) 2022/2557³ (edaspidi „elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiv“) ja sellega koos direktiiv (EL) 2022/2555 meetmete kohta, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus⁴ (edaspidi „küberturvalisuse 2. direktiiv“). Eesmärk on tagada elutähtsa

¹ Elutähtis taristu on vara, vahend, seade, võrk, süsteem või vara, vahendi, seadme, võrgu või süsteemi osa, mis on vajalik elutähtsa teenuse osutamiseks (direktiivi (EL) 2022/2557 (mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust) artikli 2 punkt 4).

² Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/114/EÜ Euroopa elutähtsate infrastruktuuride identifitseerimise ja määramise ning nende kaitse parandamise vajaduse hindamise kohta (ELT L 345, 23.12.2008, lk 75).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2022/2557, mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2008/114/EÜ (ELT L 333, 27.12.2022, lk 164).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust

teenuse osutajate igakülgne toimepidevus nii füüsilises kui ka digitaalses plaanis. Elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiv jõustus 16. jaanuaril 2023 ja selle eesmärk on aidata liikmesriikidel parandada elutähtsa teenuse osutajate üldist toimepidevust, suurendades samas liidu tasandi koordineerimist. 18. oktoobrist 2024 astub nimetatud akt elutähtsate infrastruktuuride direktiivi asemele: selleks kuupäevaks peavad liikmesriigid võtma elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiivi järgmiseks vajalikud meetmed. Elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiivi kohaldatakse 11 sektori⁵ suhtes. Sellega liigub tähelepanu elutähtsa taristu kaitselt laiemale käsitusele sellist taristust käitavate elutähtsate teenuste osutajate toimepidevusest, mis hõlmab intsidendi „enne-kestel-pärast“ mõõdet. 16. jaanuaril 2023 jõustus ka küberturvalisuse 2. direktiiv, millega ajakohastatakse kehtivat õigusraamistikku, et käia kaasas suureneva digiteerituse ja pidevas muutumises küberohtudega. Lisaks sellele laiendatakse küberturvalisuse 2. direktiiviga küberturvalisuse normide kohaldamisala uutele sektoritele ja üksustele ning suurendatakse vastupidavusvõimet ja intsidentidele reageerimise suutlikkust nii avalikus ja erasektoris kui ka pädevates asutustes ja liidus tervikuna.

Elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiv sisaldab sätteid intsidenti puudutava teate kohta, mille elutähtsa teenuse osutaja edastab riigi pädevale asutusele ja riigi pädev asutus teistele (potentsiaalselt) mõjutatud liikmesriikidele, ning komisjonile teatamise kohta juhul, kui intsident mõjutab kuut või enamat liikmesriiki. Elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiviga on kehtestatud teatavad intsidendist teatamise kohustused juhul, kui intsidendil on või võib olla oluline mõju elutähtsa teenuse osutajatele ja elutähtsate teenuste osutamise jätkumisele ühele või enamale liikmesriigile või ühes või enamas liikmesriigis⁶.

Nagu näitas gaasijuhtme Nord Stream kallal 2022. aasta septembris toime pandud sabotaaž, on elutähtsa taristu toimimise julgeolekualane olukord märkimisväärselt muutunud ja liidu tasandil tuleb kiiresti võtta täiendavaid meetmeid elutähtsa taristu toimepidevuse suurendamiseks mitte ainult valmisoleku, vaid ka koordineeritud reageerimise vallas.

Selles kontekstis võeti 8. detsembril 2022 komisjoni ettepaneku põhjal vastu nõukogu soovitus kogu liitu hõlmava koordineeritud lähenemisviisi kohta elutähtsa taristu toimepidevuse tugevdamisele⁷ (edaspidi „elutähtsa taristu toimepidevuse soovitus“). Selles soovitusel juhatakse muu hulgas tähelepanu vajadusele tagada liidu tasandil koordineeritud ja tulemuslik reageerimine olemasolevatele ja tulevastele riskidele, mis ähvardavad elutähtsate teenuste osutamist. Konkreetsemalt kutsus nõukogu komisjoni üles koostama tegevuskava, mis käsitleb koordineeritud reageerimist märkimisväärse piiriülese tähtsusega elutähtsa taristu häiretele. Soovitusel mainitakse, et tegevuskava peab olema sidus hübriidohtudega võitlemist käsitleva ELi protokolliga,⁸ selles tuleb arvesse võtta komisjoni soovitust 2017/1584 koordineeritud reageerimise kohta ulatuslike küberturvalisuse intsidentide ja kriiside korral⁹

(EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (ELT L 333, 27.12.2022, lk 80).

⁵ Energeetika, transport, pangandus, finantsturutaristu, digitaristu, avalik haldus, kosmos, tervishoid, joogivesi, reovesi, toiduainete tootmine, töötlemine ja turustamine.

⁶ Vastavalt elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiivi artikli 15 lõigetele 1 ja 3.

⁷ Nõukogu 8. detsembri 2022. aasta soovitus, mis käsitleb kogu liitu hõlmavat koordineeritud lähenemisviisi elutähtsa taristu toimepidevuse tugevdamise suhtes, 2023/C 20/01 (ELT C 20, 20.1.2023, lk 1).

⁸ Talituste ühine töödokument „ELi hübriidohtutõrje operatiivprotokoll“ (SWD(2023) 116 final).

⁹ Komisjoni 13. septembri 2017. aasta soovitus (EL) 2017/1584 koordineeritud reageerimise kohta ulatuslike küberturvalisuse intsidentide ja kriiside korral (ELT L 239, 19.9.2017, lk 36).

(edaspidi „küberturbe tegevuskava“) ning järgida kriisidele poliitilist reageerimist käsitlevat integreeritud korda¹⁰ (edaspidi „IPCRi kord“).

Eelnenut arvestades esitatakse selline tegevuskava käesolevas ettepanekus võtta vastu nõukogu täiendav soovitus. Ettepaneku eesmärk on täiendada kehtivat õigusraamistikku, kirjeldades liidu tasandi koordineeritud reageerimist märkimisväärse piiriülese tähtsusega elutähtsa taristu häiretele, kasutades samal ajal olemasolevaid liidu tasandi kokkuleppeid. Täpsemalt kirjeldatakse ettepanekus tegevuskava kohaldamisala ja eesmärgid ning osalisi, menetlusi ja olemasolevaid vahendeid, mida saaks kasutada liidu tasandi koordineeritud reageerimiseks intsidentidele, millel on elutähtsale taristule märkimisväärne piiriülese tähtsusega häiriv mõju; samuti kirjeldatakse viise, kuidas liikmesriigid ning liidu institutsioonid, organid ja asutused saaksid niisuguses olukorras koostööd teha.

• **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesolev nõukogu soovitus ettepanek on kooskõlas elutähtsa taristu kaitse ja elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse valdkonnas kehtiva õigusraamistikuga – vastavalt elutähtsate infrastruktuuride direktiiv ja elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiv, samuti elutähtsa taristu toimepidevuse soovitus – ning täiendab seda, kuna ettepaneku eesmärk on tagada üksteist täiendaval viisil liikmesriikide omavaheline ning liikmesriikide ja liidu institutsioonide, organite ja asutuste vaheline koordineerimine seoses reageerimisega intsidentidele, mis tingivad häireid märkimisväärse piiriülese tähtsusega elutähtsas taristus ja elutähtsate teenuste osutamises. Käesolevas ettepanekus kasutatakse ära liidu tasandil eksisteerivaid ja muu hulgas elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiviga loodud struktuure ja mehhanisme, nagu pädevate asutuste vaheline koostöö ja elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse töörühm, mis loodi elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiviga eesmärgiga abistada komisjoni ning soodustada liikmesriikide vahelist koostööd ja teabe vahetamist elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiviga seotud küsimustes.

Lisaks sellele on käesolev nõukogu soovitus ettepanek kooskõlas küberturvalisuse 2. direktiiviga kehtestatud liidu küberturvalisuse raamistikuga ja täiendab seda.

Käesoleva ettepaneku eesmärk on luua elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse ja elutähtsa taristu kaitse valdkonnas küberturbe tegevuskavaga sarnane elutähtsa taristu tegevuskava.

Lisa I osa punkti 4 alapunktis b selgitatakse samuti seoseid küberturbe tegevuskavaga, mida rakendatakse ulatuslike küberturbeintsidentide suhtes, mille põhjustatud häired on liiga laialdased, et neist mõjutatud liikmesriik üksi suudaks nendega toime tulla, või millel on mitmes liikmesriigis või liidu institutsioonis niivõrd laiaulatuslik tehniline või poliitiline mõju, et need eeldavad õigeaegset poliitika koordineerimist ja reageerimist liidu poliitilisel tasandil. Intsident on küberturvalisuse 2. direktiivis defineeritud kui sündmus, mis kahjustab salvestatavate, edastatavate või töödeldavate andmete või võrgu- ja infosüsteemi kaudu pakutavate või juurdepääsetavate teenuste kättesaadavust, autentsust, terviklust või konfidentsiaalsust (edaspidi „küberintsident“).

Elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiivi ja küberturvalisuse 2. direktiivi kohastel pädevatel asutustel on kohustus teha koostööd ning vahetada teavet küberintsidentide ja elutähtsa teenuse osutajaid mõjutavate intsidentide, sealhulgas võetud asjaomaste meetmete kohta. Olukorras, kus samas üksuses toimuvad elutähtsat taristut mõjutav oluline intsident ja ulatuslik küberturbeintsident, tuleks võimalikku reageerimist asjaomaste osalejate vahel koordineerida.

¹⁰ Nõukogu 11. detsembri 2018. aasta rakendusotsus (EL) 2018/1993, mis käsitleb ELi integreeritud korda poliitiliseks reageerimiseks kriisidele (ELT L 320, 17.12.2018, lk 28).

Ettepanek on kooskõlas hübriidohtudega võitlemist käsitleva ELi protokolliga, mida kohaldatakse hübriidintsidentides puhul. Lisa I osa punkti 4 alapunktis a selgitatakse seoseid ELi protokolliga, muu hulgas seda, millist vahendit kohaldada sellise elutähtsat taristut mõjutava olulise intsidendi puhul, millel on hübriidohu mõõde.

Samuti on ettepanek kooskõlas muude liidu tasandil kehtivate kriisiohjemehhanismidega, nagu nõukogu IPCRi kord, komisjoni sisene kriisikoordineerimisprotsess ARGUS,¹¹ liidu elanikkonnakaitse mehhanism,¹² mida toetab selle hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus (edaspidi „ERCC“), ja Euroopa välisteenistuse kriisidele reageerimise mehhanism.

Lisaks sellele on ettepanek kooskõlas muude asjakohaste valdkondlike õigusaktidega, ennekõike neis sisalduvate erimeetmetega, mis reguleerivad asjaomastes sektorites tegutsevate üksuste poolse häiretele reageerimise teatavaid aspekte.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Ettepanek põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artiklil 114, mis hõlmab õigusaktide ühtlustamist siseturu parandamiseks, ja ELi toimimise lepingu artiklil 292, milles on sätestatud soovitude vastuvõtmist käsitlevad normid.

ELi toimimise lepingu artikli 114 valimist materiaaõiguslikuks aluseks õigustab asjaolu, et ettepaneku kohase nõukogu soovitus eesmärk on tagada koordineeritud reageerimine märkimisväärse piiriülese tähtsusega elutähtsa taristu häiretele. Sellised häired mõjutavad mitut liikmesriiki ja on oht, et need avaldavad mõju ka siseturu toimimisele, kuna liidu majanduse järjest suurenevate ristsõltuvuste kontekstis on taristu ja sektorid üksteisega üha tihedamini läbi põimunud. Seevastu paremini häiretele reageerides saab ära hoida häireid siseturu toimimises, kuna kõnealune elutähtis taristu ja selle pakutavad elutähtsad teenused on ühiskonna kesksete funktsioonide tagamise, majandustegevuse, rahvatervise ja julgeoleku, aga ka keskkonna seisukohast hädavajalikud.

Ettepanek täiendaks elutähtsate infrastruktuuride direktiivi ja elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiivi, mis põhinevad samuti ELi toimimise lepingu artiklil 114. Sarnaselt soovitusel, mille kohta nüüd ettepanek tehakse, põhineb ka elutähtsa taristu toimepidevuse soovitus ELi toimimise lepingu artiklil 114 ja 292.

• Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)

Ehkki elutähtsa taristu või seda elutähtsat taristut käitavate elutähtsa teenuse osutajate pakutavate teenuste häiretele reageerimise eest vastutavad ennekõike liikmesriigid, on liidul oluline roll märkimisväärse piiriülese tähtsusega elutähtsa taristu häirete puhul, kuna sellised häired võivad mõjutada mitmeid või isegi kõiki ühtse turu majandustegevuse osi, julgeolekut ja liidu rahvusvahelisi suhteid. Lähtudes eesmärgist tagada ühtse turu toimimine, on liidu tasandi koordineerimine elutähtsa taristu märkimisväärse piiriülese mõjuga häirete puhul mitte ainult asjakohane, vaid ka vajalik, kuna selline liidu tasandi koordineeritud reageerimine

¹¹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele - Komisjoni sätted üldise kiirhoiatussüsteemi ARGUS kohta (KOM(2005) 662 (lõplik)).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/836, millega muudetakse otsust nr 1313/2013/EL liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kohta (ELT L 185, 26.5.2021, lk 1).

toetab liikmesriikide reageeringut häirele ühise olukorrateadlikkuse ja avalikkuse koordineeritud teavitamisega ning leevendades häire tagajärgi ühtsele turule.

- **Proportsionaalsus**

Käesolev ettepanek on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõikes 4 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega.

Kavandatava nõukogu soovitus sisu ega vorm ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik selle eesmärkide saavutamiseks. Ettepaneku kohased meetmed on proportsionaalsed taotletavate eesmärkidega, mis keskenduvad sellele, et tagada liidu tasandi koordineeritud reageerimine häiretele, mis puudutavad elutähtsat taristut või seda elutähtsat taristut käitavate elutähtsa teenuse osutajate pakutavaid teenuseid ning millel on märkimisväärne piiriülene mõju. Kavandatud koordineeritud reageerimine on proportsionaalne liikmesriikide õigusest tulenevate õiguste ja kohustustega. Elutähtsas taristus või elutähtsat taristut käitavate elutähtsa teenuse osutajate pooltes teenuste pakkumises häireid põhjustavad intsidendid jäävad sageli allapoole elutähtsat taristut mõjutava olulise intsidendi künnist ja nendega saab tulemuslikult tegeleda riiklikul tasandil. Seega kasutatakse käesoleva ettepanekuga ette nähtud mehhanismi ainult selliste ulatuslike häirete puhul, millel on mitut liikmesriiki puudutav märkimisväärne piiriülene mõju.

- **Vahendi valik**

Eespool nimetatud eesmärkide saavutamiseks nähakse ELi toimimise lepingu (eelkõige selle artikliga 292) ette, et nõukogu võtab komisjoni ettepaneku põhjal vastu soovitusel. Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 288 ei ole soovitusel siduvad. Praegusel juhul on nõukogu soovitus sobilik vahend, kuna see näitab liikmesriikide kindlat tahet selles sätestatud meetmeid täita ja loob kindla aluse koostööks koordineeritud elutähtsa taristu märkimisväärsatele häiretele reageerimise valdkonnas. Sel moel täiendaks kavandatud soovitus siduvat õigusraamistikku, eriti elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiivi, ja samuti varem vastu võetud elutähtsa taristu toimepidevuse soovitusel, milles kutsutakse üles võtma täiendavaid meetmeid, austades samal ajal täielikult liikmesriikide vastutust kõnealuses valdkonnas.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Käesoleva ettepaneku väljatöötamisel konsulteeriti liikmesriikide, liidu institutsioonide ja asutustega. Lisaks sellele võeti arvesse liikmesriikide ekspertide seisukohti, mida nad väljendasid nii 24. aprillil 2023 toimunud õpikojas kui ka kirjalikult pärast nimetatud õpikoda.

Üldiselt oldi üksmeelel, et praegusel ohufoonil on kasulik märkimisväärse piiriülese tähtsusega elutähtsa taristu häiretele reageerimist rohkem koordineerida, arvestades samal ajal liikmesriikide pädevust selles valdkonnas ja tundliku teabe konfidentsiaalsust. Samuti valitses üksmeel seoses vajadusega vältida vahendite dubleerimist ja kasutada otstarbekalt liidu tasandil olemas olevaid koordineerimis-, teabevahetus- ja reageerimismehhanisme.

Ehkki teatavate liikmesriikide seisukoht seoses elutähtsa taristu tegevuskava laiemal kohaldamisalaga oli positiivne, leidsid teised, et elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiivis sätestatud kuue liikmesriigi künnis üleeuroopaliselt oluliste elutähtsa teenuse osutajate identifitseerimisel on küllaldane ja puudub vajadus lisada kohaldamisalasse veel üks intsidendi liik. Mõned liikmesriigid märkisid ära, et oluline on kaasata vajaduse korral

elutähtsaid teenuseid osutavad elutähtsa taristu käitajad tulenevalt nende eksperditeadmistest ja kübermõõtmise arvessevõtmise olulisusest.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Nõukogu soovitusel ettepanek koosneb põhiosast ja lisast.

Põhiosa koosneb järgnevalt 11 punktist.

Punktis 1 kirjeldatakse vajadust süvendada koostööd elutähtsat taristut mõjutavatele olulistele intsidentidele reageerimisel kooskõlas käesolevas soovitusel ettepanekus esitatud elutähtsa taristu tegevuskavaga, sealhulgas selle lisa asjakohaste osadega.

Punktis 2 määratletakse elutähtsa taristu tegevuskava kohaldamisala, millesse kuuluvad kaht liiki häirivad intsidendid, mis tingiksid elutähtsa taristu tegevuskava rakendamise: intsidendil on oluline häiriv mõju elutähtsate teenuste osutamisele kuuetele või enamale liikmesriigile või kuues või enam liikmesriigis või siis on sellel oluline häiriv mõju kahes või enam liikmesriigis ja seal mainitud asjaomased osalised nõustuvad vajadusega liidu tasandi koordineerimise järele tulenevalt intsidendi märkimisväärsusest mõjust.

Punkt 3 puudutab elutähtsa taristu tegevuskavaga seotud asjaomaste osalejate identifitseerimist ja tasemeid, millel elutähtsa taristu tegevuskava toimib (operatiivne, strateegiline/politiiline). Seda on täiendavalt selgitatud soovitusel lisas.

Punktis 4 soovitatakse rakendada elutähtsa taristu tegevuskava kooskõlas muude asjakohaste vahenditega, nagu on kirjeldatud lisas.

Punktis 5 soovitatakse liikmesriikidel elutähtsa taristu märkimisväärsetele häiretele riiklikul tasandil tõhusalt reageerida.

Punktis 6 soovitatakse, et asjaomased osalised, kes peaksid elutähtsa taristu tegevuskava kasutamist toetama, loovad või määraksid kindlaks kontaktpunktid. Võimaluse korral peaksid need kontaktpunktid olema samad nagu elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiivi kohased ühtsed kontaktpunktid.

Punkt 7 puudutab teabevoogu elutähtsat taristut mõjutava olulise intsidendi puhul.

Punktis 8 selgitatakse lähemalt, kuidas peaks toimuma teabevahetus.

Punktis 9 soovitatakse elutähtsa taristu tegevuskava toimimine läbi mängida.

Punktis 10 soovitatakse arutada saadud kogemusi elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse töörühmas, mis peaks koostama aruande ning esitama muu hulgas soovitusi. Aruande peaks vastu võtma komisjon.

Punktis 11 soovitatakse aruannet nõukogus arutada.

Lisas kirjeldatakse elutähtsa taristu tegevuskava eesmärke, põhimõtteid, peamisi osalisi ja koostoiimet olemasolevate kriisidele reageerimise mehhanismidega selle kahes koostöörežiimis: teabevahetus ja reageerimine.

Ettepanek:

NÕUKOGU SOOVITUS

**tegevuskava kohta, mille alusel koordineerida liidu tasandi reageerimist
märkimisväärse piiriülese tähtsusega elutähtsa taristu häiretele**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114 ja artiklit 292,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Siseturu ja ühiskonna kui terviku sujuva toimimise üks põhialuseid on vastupanuvõimelise elutähtsa taristu ning ühiskonna toimimise, majandustegevuse, rahvatervise, avaliku julgeoleku ja keskkonna seisukohast hädavajalikke teenuseid pakkuvate toimepidevate elutähtsa teenuse osutajate olemasolu.
- (2) Võttes arvesse praegust pidevalt muutuvat ohumaastikku, aga ka taristu ja sektorite järjest suuremat vastastikust sõltuvust ning sektorite- ja piiriüleseid sidemeid laiemalt, tuleb elutähtsa taristu kaitset ja sellist taristut käitavate elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust igakülgsel ja koordineeritud viisil käsitleda ja suurendada.
- (3) Intsident, mis häirib elutähtsa taristu toimimist ja mille tõttu katkeb või on tõsiselt pärsitud elutähtsate teenuste osutamine, võib avaldada märkimisväärset piiriülest mõju ja kahjustada siseturgu. Sihipärase, proportsionaalse ja tulemusliku lähenemise tagamiseks tuleks võtta meetmeid, et tegeleda ennekõike elutähtsat taristut mõjutavate oluliste intsidentidega, nagu need on käesolevas soovitusel määratletud, võttes näiteks arvesse olukordi, kus intsidendi põhjustatud häire kestab pikka aega või kui sellel võib olla dominoefekt samades või teistes sektorites või liikmesriikides.
- (4) Koordineeritud reageerimine elutähtsat taristut mõjutavatele olulistele intsidentidele on hädavajalik, et vältida tõsiseid häired siseturul ja tagada nimetatud teenuste osutamise võimalikult kiire taastumine, kuna sellistel intsidentidel võivad olla liidu majandusele ja kodanikele rängad tagajärjed. Et sellistele intsidentidele liidu tasandil õigel ajal ja tulemuslikult reageerida, on vaja kiiret ja tulemuslikku koostööd kõigi asjaomaste osalejate vahel ja koordineeritud meetmeid, mida toetatakse liidu tasandil. Seega on niisuguseks reageerimiseks vaja varem koostatud ja võimaluste piires ka korralikult läbi mängitud koostöökorda ja -mehhanisme, milles on kindlaks määratud nii riikide kui ka liidu tasandi peamiste osaliste rollid ja vastutus.
- (5) Ehkki põhiliselt vastutavad elutähtsat taristut mõjutavatele olulistele intsidentidele reageerimise eest ka edaspidi liikmesriigid ning elutähtsat taristut käitavad ja elutähtsaid teenuseid osutavad üksused, on ulatuslikum koordineerimine liidu tasandil asjakohane märkimisväärse piiriülese mõjuga häirete korral. Õigeaegne ja tulemuslik

reageerimine sõltub mitte ainult liikmesriigi poolt riiklikul tasandil kasutusele võetud mehhanismidest, vaid koordineeritud meetmetest, mida toetatakse liidu tasandil, sealhulgas kiire ja tulemusliku koostöö olemasolust vastavas valdkonnas.

- (6) Praegu on Euroopa elutähtsa taristu kaitse reguleeritud nõukogu direktiiviga 2008/114/EÜ,¹ mis hõlmab ainult kaht sektorit: transport ja energeetika. Nimetatud direktiiviga on kehtestatud Euroopa elutähtsa taristu identifitseerimise ja määramise menetlus ning ühine lähenemisviis vajadusele hinnata sellise taristu kaitse parandamist. Sellel on keskne koht komisjoni poolt 2006. aastal vastu võetud elutähtsate infrastruktuuride kaitse Euroopa programmis,² millega loodi kõiki ohte hõlmav Euroopa tasandi raamistik elutähtsa taristu kaitseks.
- (7) Et minna elutähtsa taristu kaitsest kaugemale ja tagada üldisemalt sellist taristut kaitvate ja siseturul elutähtsaid teenuseid pakkuvate elutähtsa teenuse osutajate toimepidevus, astub direktiivi 2008/114/EÜ asemele alates 18. oktoobrist 2024 Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2022/2557³. Direktiiv (EL) 2022/2557 hõlmab 11 sektorit ja sellega on ette nähtud toimepidevust suurendavad kohustused liikmesriikidele ja elutähtsa teenuse osutajatele, liikmesriikide koostöö omavahel ja komisjoniga, samuti komisjoni tugi riigi ametiasutustele ja elutähtsa teenuse osutajatele ning liikmesriikide toetus elutähtsa teenuse osutajatele.
- (8) Pärast gaasijuhtme Nord Stream kallal toime pandud sabotaaži on liidu tasandil vaja vastu võtta rohkem meetmeid elutähtsa taristu toimepidevuse suurendamiseks. Seepärast võttis nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal vastu soovitus kogu liitu hõlmava koordineeritud lähenemisviisi kohta elutähtsa taristu toimepidevuse tugevdamise suhtes („soovitus 2023/C 20/01“),⁴ mille eesmärk on tagada selles valdkonnas parem valmisolek, reageerimine ja rahvusvaheline koostöö. Selles soovitusel juhiti eeskätt tähelepanu vajadusele tagada liidu tasandil koordineeritud ja tulemuslik reageerimine riskidele, mis ähvardavad elutähtsate teenuste osutamist.
- (9) Seega on lisaks olemasolevale õigusraamistikule vaja täiendavat nõukogu soovitust, millega kehtestatakse tegevuskava koordineeritud reageerimiseks märkimisväärse piiriülese tähtsusega elutähtsa taristu häiretele (edaspidi „elutähtsa taristu tegevuskava“), kasutades samal ajal ära liidu tasandil kehtivat üldist korda.
- (10) Sidususe tagamiseks ja dubleerimise vältimiseks peaks käesolev soovitus olema kooskõlas soovitusega 2023/C 20/01. Seega ei peaks käesolev soovitus iseenesest hõlmama muid kriisihalduse elutsükli elemente, see tähendab ennetamist, valmisolekut ega taastet.
- (11) Käesolev soovitus peaks täiendama direktiivi (EL) 2022/2557, eriti mis puudutab koordineeritud reageerimist, ning selle rakendamisel tuleks tagada sidusus nimetatud direktiivi ja muude kohaldatavate liidu õiguse normidega. Seega tuleb käesoleva soovitusel juures samuti aluseks võtta ja kasutada, nii palju kui võimalik, nimetatud

¹ Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/114/EÜ Euroopa elutähtsate infrastruktuuride identifitseerimise ja määramise ning nende kaitse parandamise vajaduse hindamise kohta (ELT L 345, 23.12.2008, lk 75).

² KOM(2006) 786 (lõplik), 12. detsember 2006: Komisjoni teatis – Euroopa esmatähtsate infrastruktuuride kaitse programmi kohta.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2557, mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2008/114/EÜ (ELT L 333, 27.12.2022, lk 164).

⁴ Nõukogu 8. detsembri 2022. aasta soovitus, mis käsitleb kogu liitu hõlmavat koordineeritud lähenemisviisi elutähtsa taristu toimepidevuse tugevdamise suhtes, 2023/C 20/01 (ELT C 20, 20.1.2023, lk 1).

direktiivi mõisteid, vahendeid ja protsesse, nagu elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse töörühm, mis tegutseb talle kõnealuses direktiivis määratud ülesannete ulatuses, ja kontaktpunktid. Lisaks sellele tuleks käesolevas soovitusel kasutatud mõistet „elutähtis taristu“ mõista vastavalt soovitusel 2023/C 20/01 põhjenduses 7 määratletule, see tähendab nii, et see hõlmab nii asjaomast elutähtsat taristut, mille liikmesriik on riigi tasandil kindlaks määranud direktiivi 2008/114/EÜ alusel, kui ka elutähtsa teenuse osutajaid, kes tuleb määrata kindlaks direktiivi (EL) 2022/2557 alusel. Selleks et tagada sidusus direktiiviga (EL) 2022/2557, tuleks käesolevas soovitusel kasutatud mõisteid niisiis tõlgendada nii, et neil on sama tähendus nagu kõnealuses direktiivis. Näiteks nimetatud direktiivi artikli 2 punktis 2 määratletud toimepidevuse all tuleks muu hulgas mõista elutähtsa taristu võimet ühiskonna toimimise, majandustegevuse, üldsuse ohutuse ja avaliku julgeoleku, rahvatervise ja keskkonna jaoks elutähtsa teenuse osutamist siseturul märkimisväärselt häirivaid või häirida võivaid sündmusi ennetada, nende sündmuste vastu kaitsta, neile reageerida, neile vastu seista, neid leevendada, nendega kohaneda ja neist taastuda.

- (12) Lisaks sellele tuleks mõistet „oluline häiriv mõju“ mõista, lähtudes direktiivi (EL) 2022/2557 artikli 7 lõikes 1 esitatud kriteeriumidest, mis puudutavad järgmist: i) asjaomase teenuseosutaja osutatavast elutähtsast teenusest sõltuvate kasutajate arv; ii) muude direktiivi lisas esitatud sektorite ja allsektorite sõltuvuse ulatus kõnealusest elutähtsast teenusest; iii) intsidentide võimalik mõju (raskusaste ja kestus) majandus- ja ühiskondlikule tegevusele, keskkonnale, üldsuse ohutusele ja avalikule julgeolekule ning elanikkonna tervisele; iv) teenuseosutaja turuosa asjaomase elutähtsa teenuse või asjaomaste elutähtsate teenuste turul; v) geograafiline piirkond, mida intsident võib mõjutada, sealhulgas mis tahes piiriülene mõju, võttes arvesse teatavat liiki geograafiliste piirkondade, näiteks saarte, äärealade või mägiapiirkondade eraldatuse astmega seotud haavatavust; vi) teenuseosutaja tähtsus elutähtsa teenuse piisava taseme säilitamisel, võttes arvesse alternatiivide olemasolu kõnealuse elutähtsa teenuse osutamiseks.
- (13) Tõhususe ja tulemuslikkuse huvides peaks tegevuskava olema täielikult sidus ja koostalitlusvõimeline läbivaadatud liidu hübriidohutõrje operatiivprotokolliga⁵ ja selles tuleks arvesse võtta komisjoni soovitusel (EL) 2017/1584⁶ esitatud olemasolevat tegevuskava koordineeritud reageerimiseks ulatuslike piiriüleste küberturvalisuse intsidentide ja kriiside korral (edaspidi „küberturbe tegevuskava“) ja Euroopa küberkriisiga tegelevate kontaktasutuste võrgustiku (edaspidi „EU-CyCLONe“) volitusi, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2022/2555,⁷ ning vältima struktuuride ja tegevuste dubleerimist. Lisaks sellele tuleks selles täielikult kinni pidada nõukogu integreeritud korrast, mis käsitleb kriisidele poliitilist reageerimist⁸ (edaspidi „IPCRi kord“).

⁵ Talituste ühine töödokument „Hübriidohtudega võitlemist käsitlev ELi protokoll“ (SWD(2023) 116 final).

⁶ Komisjoni 13. septembri 2017. aasta soovitus (EL) 2017/1584 koordineeritud reageerimise kohta ulatuslike küberturvalisuse intsidentide ja kriiside korral (ELT L 239, 19.9.2017, lk 36).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (ELT L 333, 27.12.2022, lk 80).

⁸ Nõukogu 11. detsembri 2018. aasta rakendusotsus (EL) 2018/1993, mis käsitleb ELi integreeritud korda poliitiliseks reageerimiseks kriisidele (ELT L 320, 17.12.2018, lk 28).

- (14) Käesolev soovitus tugineb muudele liidu tasandil kehtivatele kriisiohjemehhanismidele (nagu nõukogu IPCRi kord, komisjoni sisene kriisikordineerimisprotsess ARGUS,⁹ liidu elanikkonnakaitse mehhanism,¹⁰ mida toetab selle hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus (edaspidi „ERCC“),¹¹ ja Euroopa välisteenistuse kriisidele reageerimise mehhanism, samuti ühtse turu hädaolukorra mehhanism,¹² millel kõigil võib olla oma osa elutähtsa taristu toimimise tõsistele häiretele reageerimisel) ning on üldisemalt nendega kooskõlas ja neid täiendav.
- (15) Elutähtsat taristut mõjutavale olulisele intsidendile reageerimisel võidakse kasutada eespool nimetatud Euroopa tasandi vahendeid või mehhanisme kooskõlas nende suhtes kohaldatavate normide ja menetlustega, mida käesolev soovitus peaks täiendama, kuid mitte mõjutama. Näiteks on nõukogu IPCRi kord endiselt peamine vahend, et koordineerida liikmesriikide poolset reageerimist liidu poliitilisel tasandil. Komisjonisisene koordineerimine toimub ARGUSE valdkondadevahelise kriisikordineerimismenetluse raames. Kui kriisiga kaasneb välispoliitiline või ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitikaga seotud mõõde, võib kasutada Euroopa välisteenistuse kriisidele reageerimise mehhanismi. Kooskõlas otsusega nr 1313/2013/EL liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kohta korraldab liidu elanikkonnakaitse mehhanismi raames toimuvat operatiivset reageerimist looduslikele või inimtegevusest tingitud katastroofidele liidu sees ja väljaspool seda (sealhulgas juhul kui need mõjutavad elutähtsat taristut) ERCC, komisjoni ühtne ja ööpäev läbi kriisidele reageerimist haldav operatiivkeskus. Sellistel juhtudel saab ERCC tagada varajase hoiatamise ja analüüsi ning toetab teabevahetust, ja kui liidu elanikkonnakaitse mehhanismi on aktiveerinud liikmesriik, operatiivabi ja ekspertide lähetamise kannatada saanud piirkondadesse. Lisaks sellele saab ERCC hõlbustada valdkondlikku ja valdkondadevahelist koordineerimist nii ELi tasandil kui ka ELi ja asjakohaste riigi ametiasutuste – sealhulgas elanikkonnakaitse ja elutähtsa taristu toimepidevuse eest vastutavate asutuste – vahel.
- (16) Ehkki käesolevas soovitus esitatud protsesse tuleks vajaduse korral käsitada seoses nimetatud vahendite või mehhanismidega, kui neid kasutatakse, tuleks käesolevas soovitus samuti kirjeldada meetmeid, mille saaks liidu tasandil võtta ühise olukorrateadlikkuse, avalikkuse koordineeritud teavitamise ja tulemusliku reageerimise vallas väljaspool liidu kriisikordineerimismehhanismide raamistikku, kui neid ei kasutata.
- (17) Elutähtsat taristut mõjutavatele olulistele intsidentidele reageerimise paremaks koordineerimiseks tuleks süvendada koostööd liikmesriikide ning liidu institutsioonide ja asjakohaste organite ja asutuste vahel olemasolevate kokkulepete alusel kooskõlas elutähtsa taristu tegevuskava raamistikuga. Seega tuleks elutähtsa taristu tegevuskava kohaldada, kui üleeuroopaliselt oluliste elutähtsa teenuse osutajate identifitseerimise osas direktiiviga (EL) 2022/2557 ette nähtud kuue või enama liikmesriigi künnis on

⁹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele - Komisjoni sätted üldise kiirhoiatussüsteemi ARGUS kohta (KOM(2005) 662 (lõplik)).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta otsus nr 1313/2013/EL liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kohta (ELT L 347, 20.12.2013, lk 924).

¹¹ Otsusega nr 1313/2013/EL liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kohta luuakse kõiki ohte hõlmav raamistik, milles on sätestatud Euroopa tasandi ennetus-, valmisoleku- ja reageerimiskord, et hallata ükskõik millist looduslikku või inimtegevusest tingitud katastroofi või katastroofiohtu nii ELi sees kui väljaspool seda.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus .../..., millega luuakse ühtse turu hädaolukorra mehhanism ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus nr (EÜ) 2679/98 (COM(2022) 459 final).

saavutatud, ning ka väiksemat arvu liikmesriike mõjutavate intsidentide korral, sest sellistel intsidentidel võib piiriülese dominoefekti tõttu olla ulatuslik mõju ning seega oleks kasu liidu tasandi reageerimise koordineerimisest.

- (18) Elutähtsat taristut mõjutavatele olulistele intsidentidele koordineeritud reageerimise koostöövõrgustikku liidu tasandil peetakse küll vajalikuks, kuid see ei tohiks suunata elutähtsa teenuse osutajate ja pädevate asutuste ressursse ümber intsidentide käsitlemise arvelt, mis peaks olema prioriteetne.
- (19) Elutähtsa taristu tegevuskava rakendamise seotud asjaomased osalised peaksid olema selgelt kindlaks määratud, et saada selge ülevaade institutsioonidest, organitest, asutustest ja ametivõimudest, kes võiksid reageerida elutähtsat taristut mõjutavale olulisele intsidendile.
- (20) Elutähtsa taristu intsidentidele, sealhulgas olulistele intsidentidele reageerimise eest vastutavad ennekõike liikmesriikide pädevad asutused. Käesolev soovitus ei tohiks mõjutada liikmesriikide kohustust tagada riiklik julgeolek ja riigikaitse, samuti nende õigust tagada kooskõlas liidu õigusega muud riigi põhifunktsioonid, eelkõige seoses avaliku julgeoleku, territoriaalse terviklikkuse ja avaliku korra säilitamisega. Lisaks sellele ei tohiks käesolev soovitus mõjutada riiklike protsesse, nagu elutähtsa taristu käitajate suhtlus ja sidemed riigi pädevate asutustega. Soovitust tuleks kohaldada ilma, et see mõjutaks kahe- või mitmepoolseid kokkuleppeid, mille liikmesriigid on omavahel sõlminud.
- (21) Selleks et elutähtsa taristu tegevuskava raames toimuv koostöö oleks tulemuslik ja õigeaegne, peavad asjaomased osalised ilmtingimata kindlaks määrama või looma kontaktpunktid. Sidususe tagamiseks peaksid liikmesriigid kaaluma võimalust, et käesoleva raamistiku kohaselt määratud või loodud kontaktpunktid oleksid ühtsed kontaktpunktid, mis tuleb määrata või luua direktiivi (EL) 2022/2557 raames.
- (22) Tulemuslikkuse huvides peaks elutähtsa taristu tegevuskava läbimängimine ja harjutamine ning pärast selle kasutamist saadud õppetundide jagamine ja arutamine olema lahutamatu osa elutähtsat taristut mõjutavateks olulisteks intsidentideks valmisoleku kõrge taseme säilitamisest ning kiire ja põhjalikult koordineeritud reageerimise valmiduse tagamisest ning sellesse tuleks kaasata asjaomased osalejad.
- (23) Võttes arvesse nõukogu kriisikoordineerimismehhanismi (IPCR) struktuuri ja üldisemalt liidu tasandil juba olemas olevate kriiside kriisikoordineerimismehhanismide võimalikku aktiveerimist, tuleks elutähtsa taristu tegevuskavaga ette näha kaks moodust koostöökaks elutähtsat taristut mõjutavale olulistele intsidendile reageerimisel. Esimene peaks seisnema teabevahetuses, mis hõlmab kõiki asjaomaseid osalejaid, avalikkuse teavitamise koordineerimist ja koordineerimist juba olemasolevate mehhanismide kaudu, kui neid kasutatakse, nagu nõukogu IPCRi kord või komisjoni sisene koordineerimine ARGUSe kaudu, mida toetab ööpäev läbi toimiva kontaktpunktina ERCC, ja Euroopa välisteenistuse kriisidele reageerimise mehhanism. Teise alla peaksid kuuluma edasised reageerimismeetmed tulenevalt intsidendi ulatusest. Nimetatud koostöö peaks tähendama kaasatust operatiivsel ja strateegilisel/poliitilisel tasandil, kajastades soovitus 2017/1584 ja liidu hübriidohutõrje protokollis esitatud tasemeid, et tegevust koordineerida ja elutähtsat taristut mõjutavale olulisele intsidendile tulemuslikult ja tõhusalt reageerida. Tuginedes proportsionaalsuse, subsidiaarsuse, teabe konfidentsiaalsuse ja täiendavuse põhimõttele ning selleks et tagada tulemuslik koostöö, tuleks elutähtsa taristu tegevuskavas kirjeldada seda, kuidas toimub

asjaomaste osalejate ühine olukorrateadlikkus, samuti avalikkuse koordineeritud teavitamist ja tulemuslikku reageerimist.

- (24) Käesoleva soovitusel kohane teabevahetus peaks toimuma, seadmata ohtu riiklikku julgeolekut või elutähtsat taristut käitavate üksuste julgeolekut või ärihuve. Seega peaks tundlikule teabele juurdepääsu ning selle vahetamise ja käitlemise suhtuma erilise hoolega ja kooskõlas kohaldatavate normidega ning erilist tähelepanu tuleks pöörata edastuskanalitele ja salvestusvõimsusele, mida kasutatakse,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

- (1) Liikmesriigid, nõukogu, komisjon, vajaduse korral Euroopa välisteenistus ning asjaomased liidu organid ja asutused peaksid tegema käesolevas soovitusel esitatud elutähtsa taristu tegevuskava raames üksteisega koostööd, et saavutada lisa I osa 1. peatükis loetletud eesmärgid ning reageerida lisa I osa 2. peatükis loetletud põhimõtteid arvesse võttes koordineeritud elutähtsat taristut mõjutavatele olulistele intsidentidele.
- (2) Liikmesriigid, nõukogu, komisjon, vajaduse korral Euroopa välisteenistus ning asjaomased liidu organid ja asutused peaksid elutähtsa taristu tegevuskava võtma põhjendamatu viivitusega kasutusele iga kord, kui toimub elutähtsat taristut mõjutav oluline intsident, see tähendab elutähtsat taristut puudutav intsident, millel on üks järgmistest tagajärgedest:
- (a) märkimisväärselt on häiritud elutähtsate teenuste osutamine kuuele või enamale liikmesriigile või kuues või enamas liikmesriigis, sealhulgas juhul kui see mõjutab üleeuroopalisel olulist elutähtsa teenuse osutajat elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust käsitleva direktiivi (EL) 2022/2557¹³ artikli 17 tähenduses, või
 - (b) märkimisväärselt on häiritud elutähtsate teenuste osutamine kahele või enamale liikmesriigile või kahes või enamas liikmesriigis, kui rotatsiooni korras nõukogu eesistumist teostav liikmesriik kokkuleppel nende teiste liikmesriikidega ja komisjoniga konsulteerides leiab, et sellele reageerimine eeldab intsidenti tehnilise või poliitilise mõju ulatuslikkuse ja olulisuse tõttu kiiret koordineerimist liidu tasandil.
- (3) Elutähtsa taristu asjaomased osalised, kes on identifitseeritud operatiivsel ja strateegilisel/poliitilisel tasandil vastavalt lisa I osa 3. peatükile, peaksid püüdnud omavahelise suhtluse ja koostöö poole, mis peaks toimuma üksteist täiendaval viisil. Nad peaksid tagama küllaldase ja õigeaegse teabevahetuse, sealhulgas avalikkuse koordineeritud teavitamise, ja koordineeritud reageerimise vastavalt lisa II osale.
- (4) Elutähtsa taristu tegevuskava tuleks kohaldada, arvestades muude asjakohaste vahenditega ja nendega sidusalt, kooskõlas lisa I osa 4. peatükiga. Kui intsident mõjutab nii elutähtsa taristu füüsilisi aspekte kui ka küberturvalisust, tuleks tagada koostoime küberturbe tegevuskavas sätestatud asjakohaste protsessidega.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2557, mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2008/114/EÜ (ELT L 333, 27.12.2022, lk 164).

- (5) Liikmesriigid peaksid tagama, et nad reageerivad riiklikul tasandil kooskõlas liidu õigusega tõhusalt elutähtsat taristut mõjutavatele olulistest intsidentidest tulenevatele elutähtsa taristu häiretele.
- (6) Liikmesriigid, nõukogu, Euroopa välisteenistus, Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet (edaspidi „Europol“) ja muud asjaomased liidu asutused, samuti komisjon peaksid määrama või looma elutähtsa taristu tegevuskavaga seotud küsimuste jaoks kontaktpunkti. Kontaktpunktid peaksid toetama elutähtsa taristu tegevuskava rakendamist, tehes kättesaadavaks vajaliku teabe ja soodustades koordineerimismeetmeid, millega reageeritakse elutähtsat taristut mõjutavale olulisele intsidendile. Liikmesriikide puhul peaksid nimetatud kontaktpunktideks olema võimaluse korral needsamad ühtsed kontaktpunktid, mis tuleb määrata või luua direktiivi (EL) 2022/2557 artikli 9 lõike 2 kohaselt. Komisjoni puhul tagab ERCC ööpäev läbi operatiivse kontakti ja suhtlikkuse ning koordineerib, jälgib ja toetab reaalses hädaolukordadele reageerimist liidu tasandil. Samal ajal teenindab ta liikmesriike ja komisjoni kriisile reageerimise operatiivkeskusena ning edendab sektoriülest lähenemisviisi katastroofide ohjamisele.
- (7) Rotatsiooni korras nõukogu eesistumist teostav liikmesriik peaks kokkuleppel mõjutatud liikmesriikidega teavitama punktis 6 osutatud kontaktpunktide kaudu kõiki asjaomaseid osalejaid elutähtsat taristut mõjutavast olulisest intsidendist ja elutähtsa taristu tegevuskava kohaldamisest. Elutähtsat taristut mõjutava olulise intsidendi kohta käiva teabe vahetamine peaks toimuma sobilike sidekanalite kaudu, sealhulgas juhul, kui see on kohaldatav ja asjakohane, kriisidele poliitilist reageerimist käsitleva integreeritud korra¹⁴ (edaspidi „IPCRi kord“) platvormi ja ERCC kaudu, kasutades ühise hädaolukordade side- ja infosüsteemi (edaspidi „CECIS“) – veebipõhist hoiatus- ja teavitusrakendust, mis võimaldab reaalses teabevahetust.
- (8) Vajaduse korral peaksid mõned teabevahetuskanalid olema turvalised, et mitte seada ohtu riiklikku julgeolekut või asjaomaste üksuste julgeolekut ja ärihuve. Käesoleva soovitusel lisa II osa 1. peatükis kirjeldatud teabevahetus peaks lisaks sellele toimuma ilma, et seataks ohtu riiklik julgeolek või elutähtsa taristut kaitvate üksuste julgeolek või ärihuvid, ja kooskõlas liidu õigusega, eriti Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) .../...¹⁵. Ennekõike peaks erilise hoolega suhtuma tundlikule teabele juurdepääsu ning selle vahetamise ja käitlemise. Salastatud teave käitlemiseks ja vahetamiseks tuleks kasutada kättesaadavaid akrediteeritud vahendeid ning rakendada selle suhtes sobilikke turvameetmeid.
- (9) Asjaomased osalised peaksid elutähtsa taristu tegevuskava ning oma koordineeritud reageerimist elutähtsat taristut mõjutavatele olulistele intsidentidele riiklikul, piirkondlikul ja liidu tasandil korrapäraselt harjutama ja läbi mängima, näiteks õppuste raames. Sellisesse harjutamisse ja läbimängimisse võib vastavalt vajadusele kaasata erasektori üksuseid. Nii füüsilise kui ka küberruumi aspekte hõlmav liidu tasandi õppus peaks toimuma hiljemalt [käesoleva soovitusel vastuvõtmiskuupäev + 12 kuud].
- (10) Pärast elutähtsa taristu tegevuskava kasutuselevõttu elutähtsat taristut mõjutava olulise intsidendi suhtes peaks direktiivi (EL) 2022/2557 artikli 19 osutatud elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse töörühm asjaomaste osalejatega aegsasti arutama saadud õppetunde, mis võivad anda tunnistust lünkadest ja parandamist vajavatest

¹⁴ Nõukogu 11. detsembri 2018. aasta rakendusotsus (EL) 2018/1993, mis käsitleb ELi integreeritud korda poliitiliseks reageerimiseks kriisidele, ST/13422/2018/INIT (ELT L 320, 17.12.2018, lk 28).

¹⁵ Määrus (EL) .../... infoturbe kohta liidu institutsioonides, organites ja asutustes (COM(2022) 119 final).

valdkondadest, ning koostama seejärel aruande, mis sisaldaks muu hulgas soovitusi nimetatud parandamise elluviimiseks. Sellise aruande koostamist peaksid toetama elutähtsa taristu tegevuskava rakendamises osalevad asjaomased osalised. Aruande peaks vastu võtma komisjon.

- (11) Liikmesriigid peaksid punktis 10 osutatud aruannet arutama nõukogu asjaomastes ettevalmistavates organites või nõukogus.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*